

Cilbab ve hükmü

C. Gezer: “Cilbab ne demektir? Şekli nasıldır? Hükmü nedir? Bu hususta âlimlerin görüşleri nelerdir?”

Cilbab, lûgatte, vücudu tepeden tırnağa kadar örten ridâ, kisve ve her türlü dış örtüdür. Kadının giyimine önem veren Kur’ân, bu giyimin biçimini çoğulu “celâbîb” olan “cilbab” kelimesi ile gündemimize taşımış ve Müslüman kadının baştan ayağa bir dış örtü ile örtünmesini “farz” olarak hükme bağlamıştır. İlgili âyet şöyledir: “Ey Peygamber! Eşlerine, kızlarına ve mü’minlerin kadınlarına, dışarı çıkarken üstlerine cilbablarını (dış örtülerini) almalarını söyle. Bu, onların hür ve nâmuslu bilinmelerini ve bundan dolayı incitilmemelerini daha iyi sağlar. Allah bağışlar ve merhamet eder.” 1

Ümmü Seleme (ra) anlatır: “Bu âyet nazil olduğunda Ensar kadınları geniş siyah kisveler giydiler.” 2

Hazret-i Hafsâ (ra) anlatır: Kız kardeşim sordu:

“Yâ Resûlallah! Birimiz cilbab bulamadığı için cilbabsız çıksa bir mahzuru var mıdır?” Allah Resûlü (asm):

“Arkadaşı cilbabını ona versin, o da hayırlı bir işe öyle çıksın.” buyurdu.3

Cilbabın şekli ve biçimi üzerinde yoğunlaşan âlimler, teferruâtta ihtilâfa girmiş olmalarına rağmen, esas meselede ittifak etmişlerdir. Cilbab; Kâmûs’a göre, kadınlara mahsus “üstlük” denilen geniş bir elbise; İbn-i Abbas’a göre, vücudu baştan sona örten şey; İbn-i Cerîr’e göre, peçe; İbn-i Kesîr’e göre, baştan omuzlara ve vücuda doğru düşen bir örtü; El-Cevherî’ye göre, çarşaf gibi bürünülen şey; İbnü’l-Esîr’e göre, kadının başını, sırtını ve göğsünü örttüğü etek ve uzun üstlük; El-Merâğî’ye göre, kadının gömleğinin ve baş örtüsünün üzerinden büründüğü çarşaf; Elmalî’ye göre, baştan aşağıya örten çarşaf, ferâce ve dış kisvedir. 4

Yirmi Dördüncü Lem’ayı cilbab âyetinin tefsirine tahsis eden Bedüzzaman Saîd Nursî Hazretleri, teferruâtta çok, “esas ve temel” üzerinde yoğunlaşır ve açık saçıklığa karşı kadının örtünmesinin, yaratılışının zorunlu bir gereği olduğunu, kadın fitratının örtünmeyi iktizâ ettiğini kaydeder. Üstad Bedüzzaman, kadının örtünmesi meselesini “tesettür” ana başlığında dört mühim hikmetle izah eder:

Birinci Hikmet: Tesettür kadınlar için fitrîdir. Kadınların fitratları ve yaratılışları tesettürü ve örtülü bulunmayı gerektiriyor. Kadını ecnebî erkeklerin göz hapsine mahkûm eden sebepse, ref’-i tesettürdür, yani örtünmeyi kaldırarak açılmaktır.

İkinci Hikmet: Ebedî hayatta da kocasının hayat arkadaşı olan kadın; kocasının kendisine karşı ebedî aşkını, ilgisini ve alâkasını ancak tesettürde sebat ederek ve örtünerek sağlayabilecektir. Yani yalnız gençliğinde ve güzellik zamanında değil; ihtiyarlık ve çirkinlik vaktinde de kocasının ciddî hürmet ve içten muhabbetini kazanmasının tek yolu, örtünerek ve tesettüre riâyet ederek güzelliklerini ve zîynetini yalnız kocasının nazarına tahsis etmesi, muhabbetini ve sevgisini yalnız kocasına hasretmesidir. İnsanlığın muktezâsı budur. Yoksa açılmakla kadın kazandığını zannetse de, aslında pek çok kaybetmektedir.

Üçüncü Hikmet: Bir âilenin saadeti eşler arasındaki karşılıklı emniyet, samîmî hürmet, içten saygı, derin sevgi ve fedâkârâne muhabbet ile sağlanır ve devam eder. Tesettürsüzlük ve açık-saçıklık ise, o emniyeti bozar, o karşılıklı derin hürmeti ve içten muhabbeti kırar.

Dördüncü Hikmet: Açık-saçıklık güveni bozar ve âile saadetini dağıtır. Tesettür ise nâmus ve iffetin muhafazası için önemli bir ameldir. Açık-saçıklık fuhşiyâta teşvik eder. Tesettür ise meşrû evliliğe kapı açar. Toplum hayatının saadeti, terakkîsi ve gelişmesi ise fuhşiyatta değil; meşrû evliliklerle kurulan mes'ûd aile yuvalarındadır.⁵ Görüldüğü gibi Bedüzzaman Hazretlerinde cilbab, “tesettür ve geniş örtünme” mânâsında ele alınmış, işlenmiş ve açık-saçıklık kültürüne ve göreneğine karşı müdafaa edilmiştir. Öyleyse cilbab için teferrûatı, İslâm esaslarına göre şekillenmiş olan “İslâmî örfe” bırakmamız daha uygun olacaktır. Bulunduğumuz çevrede cilbab hususunda “Müslümanlar arası örf” nasıl teşekkül etmişse, buna itimad ederek uygulamamız halinde İnşâallah Cenâb-ı Hakk'ın emrine ittiba etmiş oluruz. Doğrusunu Allah bilir.

DUÂ

Ey Settârü'l-Uyûb! Ayıplarımızı ört! Günahlarımızı affet! Hatalarımızı bağışla! Noksanlıklarımızı kemâle erdir! Taksiratımıza mağfiret buyur! Seyyiâtımızı hasenata tebdil eyle! Örtümüzü tâcımız, tâcımızı emrin, emrini rızan için yolumuz, rızanı bizim için maksud-u bizzat kıl! Âmin!

Dipnotlar:

1- Ahzâb Sûresi, 33/59;

2- Sâbûnî, 11/382;

3- Buhârî, Hayz, 23;

4- Elmalî, Hak Dîni Kur'ân Dili, 6/3927;

5- Lem'alar, s. 197-200.